

Михайлова О.Ю.

слухач магістратури
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Санакоев Д.Б.

доцент кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та спеціальної техніки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОМИЛКИ, ЯКИХ ПРИПУСКАЮТЬСЯ СПІВРОБІТНИКИ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Відповідно до положень ст. 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України [1]. Проте, Конституцією України і Законами України встановлена можливість тимчасового обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачених ст. ст. 30, 31, 32 Конституції України, під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» закріплює права оперативних підрозділів, які уповноважені на здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НС(Р)Д) [2].

Негласні слідчі (розшукові) дії являють собою різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України [3]. В першу чергу, підставами для проведення НС(Р)Д є наявність відомостей, які потребують перевірки, про вчинений злочин та особу, яка його вчинила, з метою їх підтвердження або спростування, за умови, що в інший спосіб, крім проведення негласної слідчої (розшукової) дії, отримати інформацію неможливо. Проведення НС(Р)Д є припустимим лише за умови, що отримання інформації яка нас цікавить відкрито не забезпечує можливість отримання фактичних даних, що можуть бути використані в рамках досудового розслідування.

Співробітник карного розшуку Національної поліції України вирішивши, що інформацію про готування до злочину, його вчинення, або щодо осіб, які його вчинили неможливо отримати відкритим шляхом, звертається до

керівника оперативного підрозділу з рапортом, у якому повинно бути викладена відповідна інформація. В свою чергу, керівник відповідного оперативного підрозділу або його заступник, звертаються з клопотанням до прокурора, для подальшого отримання ухвали слідчого судді щодо проведення таких НС(Р)Д, як негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу [2].

Ініціатор клопотання, тобто керівник відповідного оперативного підрозділу або його заступник повинні дотримуватися всіх вимог, що стосуються клопотання щодо проведення НС(Р)Д, таких як законність, обґрунтованість, вмотивованість, зрозумілість, грамотність тощо. Проте, існують непоодинокі випадки, коли суб'єкт подання робить помилки у клопотанні, які в подальшому сприяють відмові слідчого судді у задоволенні клопотання.

Розглянемо детальніше одну з вимог до клопотання про проведення НС(Р)Д таку як вмотивованість. Трапляється, що суб'єкт клопотання, яке погоджено з прокурором, не завжди зазначає у клопотанні про застосування інших оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій, які спрямовані на пошук і фіксацію фактичних даних про правопорушення особи оперативної розробки або особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, відповідальність за який передбачена Кримінальним кодексом України. Крім того, що ініціатор клопотання або інший уповноважений співробітник оперативного підрозділу не тільки не зазначає у клопотанні про такі заходи, а й не застосовує їх для одержання інформації іншим способом, без застосування заходів, які тимчасово обмежують окремі конституційні права і свободи людини і громадянина. Тому, у такому випадку слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання щодо застосування НС(Р)Д, адже відсутнє обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб.

Також, найпоширенішою помилкою у клопотаннях працівника оперативного підрозділу щодо отримання дозволу на проведення НС(Р)Д є не зазначення конкретних строків застосування заходу, адже як відомо, строки, протягом яких планується обмежити права людини не можуть перевищувати строки ведення конкретної оперативно-розшукової справи. Проте, інколи строк, протягом якого необхідно провести НС(Р)Д зазначається поза межами ведення оперативно-розшукової справи, а у межах кримінального провадження – не враховуються дата оголошення підозри та терміни досудового розслідування.

Необхідно звернути увагу на той факт, що співробітники оперативних підрозділів вчиняють суто технічні помилки у клопотаннях, скоріш за все

через неухважність. Проте, такі помилки грають вирішальну роль у моменті розгляду слідчим суддею клопотання щодо застосування НС(Р)Д. Найчастіше зустрічаються такі помилки як не зазначення інформації в матеріалах оперативно-розшукової справи, кримінального провадження відомостей про особу, в житлі чи іншому володінні якої необхідно провести дію, точну адресу житла чи іншого володіння особи; якщо це автомобіль, то не зазначають марку автомобіля та державний реєстраційний номер тощо.

Отже, можемо зробити висновок, що незважаючи на великий досвід проведення НС(Р)Д оперативними підрозділами Національної поліції України, все ж таки їх співробітники допускають помилки у складенні клопотання щодо проведення цих заходів, а в подальшому таке клопотання слідчий суддя не задовольняє, через що відбувається затягування час досудового розслідування або спливає можливість отримання інформації яка нас цікавить у межах оперативно-розшукової справи.

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> – ст. 64;

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> - Ст. 8.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Радько М.В.

курсант факультету № 3
Одеського державного
університету внутрішніх справ

Ноздрін Д.О.

кандидат юридичних наук
доцент кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Одеського державного
університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОФІЛАКТИКА У СИСТЕМІ ПРОТИДІІ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Оперативно-розшукова діяльність – це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних